

»slika« o psihičkom i moralnom profilu likova vojnika-revolucionara, tj. njihovom karakteru i njihovom reagovanju i postupcima u pojedinim situacijama. Semplicifirano »osvjetljavanje« likova poznatih osoba — junaka iz NOB-e i soc. revolucije, sem što daje krivu sliku o njima, utiče i na promjenu našeg suda, formiranog na temelju uvida i spoznaje iz drugih izvora, o značenju tih osoba u toku NOR-a i revolucije, kao i o njihovom doprinosu kranjem ishodu naše herojske epopeje. Površne i skućene ocjene njihove historijske uloge nisu, svakako, u »funkciji« osnovne intencije ove knjige koja se prepoznaje u želji i htijenju da se mladom pokoljenju, rođenom u poslijeratnom periodu, periodu u kojem je život onakav za kakav su se borili heroji o kojima čitamo, predstave i učine »bližim« životi protagonista jednog veličanstvenog društvenog čina kao što su to NOB i soc. revolucija. Premda danas to nije »popularno«, a u drugim prigodama »borba« protiv te tendencije opravdana, ipak nam se čini da bi isticanje »fakticiteta« u većoj mjeri nego što je to prisutno, čak i historizacije ovdje bolje »pristajalo« i bilo »korisnije« od »feljtonske književnosti«.

Iako smo ukazali na neke nedostatke ove knjige, ipak držimo da ju vrijedi i treba proćitati. Samom svojom strukturom ona će »obezbijediti« sebi čitaoce svih zanimanja i uzrasta, nikoga neće zamoriti, niti, pak, ostaviti ravnodušnim. Naprotiv. Poslije išćitavanja malo je onih koji neće imati potrebu da se o životu i djelu heroja o ćijem se životopisu ovdje govori obavijeste i iz drugih izvora. A to je od jedne knjige sasvim dovoljno.

Inaće, praksu pisanja i podrobnijeg predstavljanja široj javnosti života, rada i borbe naših istaknutih revolucionara i vojskovođa treba nastaviti i njegovati i kada su u pitanju oni manje poznati, ali po doprinosu uspjehu NOR-a, socijalistićke revolucije i poslijeratne izgradnje zemlje ništa manje dragocjeni i znaćajni, likovi naše slavne prošlosti. Dakako, uz moguće otklanjanje uoćenih i apostrofiranih slabosti. U interesu pravilnijeg razumijevanja prošlosti i uloge pojedinaca u njoj i jasnijeg sagledavanja perspektive zajednićkog življenja u slobodnoj zajednici ravnopravnih ljudi. U tom zahtjevu neka nam historija bude učiteljica.

Slobodan Nagradić

TITO — VRHOVNI KOMANDANT, NIU »Narodna armija«, Beograd, 1980.

Velićanstveno je Titovo djelo. Ta nas velićanstvenost obavezuje da ga neprekidno izućavamo, osvjetljavamo i primjenjujemo. Do sada su Titovo djelo izućavali i o tome pisali ljudi razlićitih zanimanja, razlićitih idejnih i naućnih opredjeljenja, iz razlićitih pobuda i sa razlićitom svrhom. Pisali su o njegovom djelu, polićićari, dr-

žavnici, sociolozi, ekonomisti, politolozi, pravnici, književnici, filozofi, vojni stručnjaci, da ne nabrajamo sve. Mora se reći da je većina tih napisa prigodničkog karaktera, pisana povodom nekog jubileja, nekog datuma značajnog za Titov grandiozni opus. Takođe, moramo konstatovati da je više izbora iz Titovih radova, govora i članaka, nego samih analiza njegovih tekstova, promišljanja višestrukog značenja njegove misli i djela i njihove usporedbe sa tokom i »likom« naše društvene stvarnosti u najširem smislu te riječi. Sada, poslije Titove smrti, još je značajnije i neophodnije da se prouči i prezentira sve ono što nam je Tito ostavio u nasljeđe, sve ono što baštinitimo i mi i buduće generacije. Jer, njegovo je djelo otvoreno za budućnost i upravo ga budućnost treba potvrditi kao djelo svjetskopovijesnih dimenzija i značenja.

Knjiga »Tito — vrhovni komandant« jedan je od priloga, i to značajnijih, izučavanju Titovog djela. Pored toga, ova knjiga ima obilježja popularne knjige te je na taj način »obezbijedila« sebi čitaoce svih uzrasta i nivoa obrazovanja. A ova bi se knjiga trebala naći u rukama svakog našeg radnog čovjeka.

Tekst za prvi dio knjige — »Vrhovni komandant revolucionarne armije narodnooslobodilačke borbe«, napisao je naš poznati publicista pukovnik Mensur Seferović. U njemu je, na stotinjak stranica, osvijetljena uloga druga Tita u stvaranju i razvitku naših oružanih snaga, u toku NOB-e i socijalističke revolucije, Titova strategija oružane borbe i njegovo neposredno komandovanje jedinicama NOVJ u vrijeme neprijateljskih ofanziva i najžešćih bitaka. Titova ratnička intuicija i vještina doprinijele su iznalaženju najadekvatnijih rješenja i u najkomplikovanim ratnim situacijama. Vladimir Hlaić autor je drugog dijela knjige. Njegov tekst nosi naslov »Na čelu oružanih snaga socijalističke Jugoslavije«, i govori o Titovom stvaralačkom angažmanu na izgradnji moderne JNA u slobodnoj, socijalističkoj zemlji. Aplikacija ideje o naoružanom narodu kao sistemu odbrane tekovina socijalističke revolucije značajan je konstituens Titovog stvaralačkog opusa. Na to nas podsjeća ova knjiga. Ne samo pisanom riječju nego i slikom, kojih u ovoj knjizi ima oko 400. Njihov odbir u pravom smislu je ilustracija za ono što je u knjizi napisano. Oba teksta i brojne fotografije prikazuju život i djelo jednog čovjeka u određenom vremenskom periodu, najsudbonosnijem za historiju narodâ naše zemlje, i tako ga čine bližim i prihvatljivijim onima koji žive u jednom drugom vremenu, koje je plod, u pravom smislu te riječi, borbe ljudi kojima je Tito bio vrhovni komandant. Knjiga nas motiviše, što je jedna od njenih boljih odlika, da nastavimo životom kakav nam se »nudi« iz onoga što nam je Tito podario.

Slobodan Nagradić